

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arșișana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Bucumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz, Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chioreană, Chiseteiana, Coăreana, Codrul, Comuna, Concordia, (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana, (Timișoara), Corvinedna, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloyia, Grănișorul, Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavosdia), Ișvorul, (Sângeorgiu), Ișvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Lăgediana, Lipovana, Lucăfărușul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciiana, Orientul, Pănciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilea-mare), Răureana (Cap. Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tâblesana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tâșnad, Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiunți:
pe spațiul unui cm² câte 10 uleri

Primul congres al comercianților români din Ungaria.

Cum se vede din convocarea și programul, ce le publicăm la alt loc al revistei noastre, cu ocazia adunării generale a „Asociațiunii”, ce este convocată pentru 13 și 14 Octombrie n. a. c. la Sibiu, comercianții noștri își vor ține, și ei, primul congres, în acest oraș.

Din acest prilej ținem să facem și noi, în interesul bine priceput al cauzei, o apreciere a situației comerțului și comercianților noștri.

Se știe că întocmai ca în ceilalți rami ai economiei noastre naționale, așa și pe terenul comerțului noi Români din această țară suntem abia începători. Și nimeni nu trage la îndoială că această împrejurare constituie pentru noi un mare rău, o pierdere incalculabilă. Și cum nu? Când comerțul este legătura economică cea mai puternică, care leagă om cu om, popor cu popor și interesele întregii societăți; când deodată cu comerțul prosperează sau decade agricultura și industria și cu aceste bunăstarea individuală și generală; când, precum știm, cele mai puternice popoare sunt acelea, al căror comerț se află pe o treaptă înaltă de dezvoltare.

Cum stăm noi în această privință și ce facem pentru promovarea chestiunii comerțului?

Cum bine se știe, în trecut Românul era oprit prin legi de a se ocupa cu comerțul. Până să ne deșteptăm și noi, terenul comercial a ajuns să fie ocupat, la orașe și sate, de alte elemente, cari au știut să țină seamă de împrejurările date și să exploateze toți ramii comerțului, în vreme ce noi am stat aproape ca amorțiți, privind cum alții dau înainte, adunând averi, iar noi stând locului, sau chiar sărăcind.

O privire, și numai fugitivă, asupra numărărilor prăvălii din orașele și orașelele aparținătoare regiunilor locuite în majoritate de Români, — ne convinge cât de rău stăm noi în această privință. Unde și unde câte o firmă românească se pierde în mulțimea diferitelor firme ale compatrioților noștri: Maghiari, Sași, Nemți, Armeni, Ovrei, ș. a. Și ceea ce vedem că se petrece la orașe, se întâmplă aproape întocmai și la sate. În marea majoritate a satelor românești terenul comerțului nu este în mâinile noastre. Articolele de consum, comerțul de beuturi, vinderea tutunului și sării le-au acaparat, în foarte multe locuri, reprezentanții ai altor popoare. Totasemenea comerțul de bucate, vite, lemne, poame, piei, lână, ouă ș. a. au ajuns în mâna altora.

Astfel noi am ajuns tributarii altor neamuri, cari fac aproape exclusiv, traficul cu tot felul de articole de trebuință, anume:

1. Comerțul de animale și produse animale;
2. Comerțul de fer și metale, de mașini, de rechizite din economia casei, de instrumente din sfera mehanice și acustice;

3. *Comerțul de produse industriale din lut și sticlă;*

4. *Comerțul de articole de lemn sculptate, de articole de piele, de cauciuc, de norimberg și de galanterie, mai departe din articole din hârtie, de scris și desen;*

5. *Comerțul de articole, cari aparțin industriei torsului și textile, cum și celei de îmbrăcăminte;*

6. *Comerțul de articole de nutreț, de beuturi etc.;*

7. *Comerțul de articole de droguerie (medicinale) încât nu este în legătură cu comerțul de farmacie;*

8. *Comerțul de cărți și obiecte de artă;*

9. *Comerțul de vechituri;*

10. *Comerțul mixt;*

11. *Arândătorii dărilor de consum și ai vămilor orășenești;*

12. *Arândătorii pentru încasarea vămilor din târguri;*

13. *Mijlocitorii pentru câștigarea de muncitori și servitori;*

14. *Intreprinsătorii pentru anunțuri, împărțitorii de ziare și de anunțuri;*

15. *Furnizorii și comisionarii;*

16. *Alți comercianți fără indicarea mai de aproape a ramului de comerț;*

17. *Ramii auxiliari ai comerțului de mărfuri;*
Tot aici aparțin:

18. *Precupeții și alți vânzători în piață și pe stradă;*

19. *Colportorii (telalii);*

20. *Agenții și samsarii.*

Prin înșirarea acestor rami ai comerțului, așa precum sunt clasificați în statistica oficială am voit să arătăm, în liniamente generale, cât de puțin sunt îmbrățișați din partea poporului nostru diferiții rami de comerț.

Dacă mai considerăm, că în toate școlile de comerț din țară, începând cu Academia reg. de marină din Fiume și cu Academia orientală de comerț și sfârșind cu școlile pentru învățaceii de comerț, — se pregătesc în total circa 14,000 elevi, din cari elevii români abia fac a 50-a parte, când numărul lor ar trebui să fie cel puțin a 10-a parte, — situația comerțului românesc apare în o lumină foarte nefavorabilă.

În astfel de împrejurări, mișcarea pornită din cercurile comercianților noștri trebuie socotită ca o mișcare pornită la timp, pe urma căreia nu pot să se ivească decât rezultate îmbucurătoare pentru sanarea situației nefavorabile a comerțului românesc.

Dar, dacă de altă parte luăm în considerare, că și puținii noștri comercianți sunt

în mare parte într'o situație precară, luptându-se cu concurența covârșitoare străină, cu indiferentismul poporului nostru, care nu întotdeauna îi sprijinește cum ar trebui, adesea lipsiți și de o calificare specială la nivelul cerințelor actuale, cum o au comercianții altor neamuri dela noi, și peste tot, în occident și nu mai puțin lipsiți de o tradiție, care și ea este de o importanță hotărâtoare, ca și pe alte terene, așa și pe terenul comerțului, — toate acestea avându-le în vedere, situația comerțului și a comercianților noștri apare într'o lumină încă și mai nefavorabilă.

La acestea se mai adaugă, pentru a le împovăra și mai mult situația, lipsa unui credit mai favorabil pe seama comercianților noștri, cari în cele mai multe cazuri își încep munca lor dificilă cu mijloace foarte restrânse, întâmpinând astfel greutăți la tot pasul, și foarte de multeori neputând înlătura pedecile, ce li se pun în cale.

Fără să mai înșirăm și alte motive, credem că și numai cele indicate până aici sunt de ajuns pentruca publicul nostru să aprobe pașii făcuți de comercianți în scopul organizării lor.

Eră deci natural ca, în fața atâtor necesități, comercianții noștri, să se deștepte, să se miște și să pregătească terenul pentru ținerea unui congres care să-i apropie măcar cu un pas de deslegarea grelei probleme: organizarea lor.

Deja în anul trecut o seamă de comercianți au pus la cale o consfătuire a comercianților noștri, care a avut loc cu ocazia adunării generale a „Asociațiunii“, ținute în Blaj. Rezultatul acelei consfătuiri a fost constatarea, că o organizare a comercianților se impune. Cu o cale s'a ales atunci și o comisie, care să studieze mai de aproape căile și mijloacele pentru înjgheburile organizației.

Această comisie a satisfăcut, pe cât i-a fost posibil, îndatoririlor luate asupra-și, și pentru 16 Noembrie 1911 a convocat o întrunire a comercianților la Sibiu. Cu această ocazie s'a discutat chestia înființării și organizării unei Centrale, prin care comercianții să se aprovizioneze cu mărfurile necesare.

În numita consfătuire un membru al comisiei a raportat, că a făcut un început de statistică, adunând date dela 969 comercianți români din 3514 comune de pe teritoriul alor 26 comitate, cari se ocupă mai ales cu desfacerea mărfurilor de băcănie, de specerie, de manufactură, ferărie, cârnățarie ș. a., în-

vărtind și desfăcând într'un an mărfuri în valoare de circa 23.000.000 coroane.

Tot în aceea ședință s'a hotărît să se continue cu completarea datelor de sus și, dupăcum ne spune comisia din vorbă, astăzi se știe de existența alor 1160 de comercianți români, asupra cărora s'au adunat multe date concrete.

În raportul publicat în ziare de comisia, cu care ne ocupăm, ea face congresului următoarele propuneri:

1. Să se înființeze o „*Reuniune a comercianților români*“.

2. Să se înființeze o *Centrală*, prin care comercianții să poată fi aprovizionați cu tot felul de mărfuri bune și ieftine. Până la adunarea capitalului necesar în scopul acestei centrale, e să funcționeze în forma unui *Birou pentru comande*.

3. Va înființa *Filiale cu magazine de mărfuri* în anumite centre. Marfa se va comanda direct dela fabricant.

4. Mai târziu va stăru pentru înființarea de *fabrici*.

5. Va interveni pentru *împrumuturi în condiții avantajoase la bănci* etc.

În fine comisia arată, că scopul comercianților trebuie să fie de a se ajuta ei prin ei, iar acolo unde nu pot singuri voesc să ceară și ajutorul celorlalți români buni și cu tragere de inimă cătră tot ce e românesc și cari înșiși recunosc și propagă întărirea comerțului și industriei la Români. Cere mai departe să-și spună părerea asupra planului numit de organizare nu numai comercianții, ci și fruntașii neamului nostru, iar pe comercianți îi roagă îndeosebi ca:

1. *Fiecare să se declare, dacă aderează la planul de organizare mai sus numit?*

2. *Să spună fără încunjur, orice părere pentru, sau contra planului de sus.*

3. *Să declare cam de ce mărfuri are mai mare lipsă, în ce măsură și cari dintre ele și-le procură mai greu și mai scump?*

4. *Ce învârtire anuală (în ce sumă de bani) face?*

5. *Cam cu ce sumă ar putea să iee parte la înființarea Centralei (prin cumpărarea de acții)?*

6. *Este pentru ținerea unui congres al comercianților români și dacă poate lua parte la el?*

Răspunsurile să se trimită pe adresa: d-lui Aurel Popescu, comerciant în Sibiu.

* * *

Ținând seamă de cele publicate în șirele de mai sus și ținând seamă și de părerile ventilate în ziaristica noastră, îndeosebi în Nrii

155, 163 și 167 ai ziarului „Românul“ din a. c. și de felul cum vedem și noi, că se prezintă situația comerțului și comercianților noștri, și peste tot situația economică a poporului nostru, credem că mișcarea pornită pentru organizarea comercianților noștri trebuie salutată cu bucurie și sprijinită cu toată sinceritatea. Ajutorul poate veni chiar și dela cel din urmă ziler, care ar trebui să se obișnuiască a cumpăra dela comercianții români și ajutorul trebuie să vină, cu timp, dela toți Români și dela instituțiile noastre de toată seama. În vârtejul nevoilor multe și mari ale breslei comercianților noștri, această breaslă, lăsată de sine, numai cu greu și târziu de tot va putea să înainteze și prospereze, spre binele ei și al poporului nostru, și cu atât mai anevoe va putea ea să cucerească locul ocupat de alții, măcar în satele curat românești.

Comercianții însă, ar fi de dorit, ba este neapărat necesar, să se solidarizeze cu toții, mari și mici, bogați și săraci. Numai toți împreună vor putea porni o acțiune mare, deopotrivă folositoare tuturor. În acest caz *Centrala* proiectată sau chiar și o *Bancă comercială* s'ar putea înfăptui fără multe greutateți. Astfel, nu e eschis că și instituttele noastre financiare și-ar da concursul lor posibil. De altfel chiar și acestor instituttele financiare le este rezervat un rol în dezvoltarea comerțului la Români, luând asupra lor greaua misiune de a face și întreprinderi comerciale, atât în interesul lor propriu cât și în interesul economiei noastre naționale.

Dar în aceste momente, nu trebuie scăpată din vedere nici o altă problemă de mare importanță în scopul organizării poporului nostru și a ameliorării situației sale economice, anume: *întruparea însoțirilor de valorizare și de consum*, mai ales în satele noastre lipsite cu totul de comercianți români și unde întreg comerțul este în mâinile reprezentanților altor neamuri, cari exploatează și, nu arareori ruinează populațiunea acelor sate, nu numai materialicește, ci totodată și moralicește.

Lumea comercianților străini dela noi și de aiurea, sunt adversari declarați ai numitelor însoțiri, și ei au pentru-ce să fie. Comercianții noștri însă, deși s'au auzit părerii contrare și din partea lor, n'au cauză de a păși, din capul locului, în mod bănuitor și agresiv contra acestor însoțiri. Bine înțeles că în cazuri cum, bunăoară, ne-a venit și nouă unul la cunoștință, situația se schimbă. Așa că s. e. dacă într'o comună românească de circa 800 suflete se află de timp îndelungat

un comerciant evreu și lângă el, nu demult, un comerciant român, nu mai are ce căută și o însoțire de consum, proiectată a se înființa. Unde nu avem însă comerciant român, acolo, e de neapărată trebuință, să se instaleze unul ori să se înființeze o însoțire de consum. Comune de aceste noi avem nenumărate. Deci chestia însoțirilor de consum, credem, nu poate fi trecută cu vederea acum când se tractează de o chestiune atât de vitală cum e organizarea comerțului și comercianților români. Cu atât mai mult nu trebuie scăpată din vedere, pentru că vedem că, s. e., Maghiarii fac bune isprăvuri cu ele în aproape 1200 comune de ale lor. Nici neisbutila celor câteva însoțiri de consum, înființate la noi odinioară, să nu ne inspire neîncredere și descurajare. Cum isbutesc aceste însoțiri la alte neamuri, vor isbuti, fără îndoială, și la noi, dacă vom lua toate precauțiunile necesare.

* * *

În cadrele acestui articol, care și așa a devenit cam lung, nu mai putem intra în chestia de detalii, ci vom reproduce din ziarul „Românul” Nr. 167 a. c. un pasagiu, care indică nu se poate mai plastic, ce ar trebui să facem cu toții în momentele actuale în scopul îmbunătățirii situației economice a poporului nostru. Iată ce se zice: „...noua viață economică care va trebui să ia naștere în Ardeal, nu va putea să dăinuiască cu succes, decât numai atunci când pentru aceasta se va elabora de mai înainte un program hotărât de organizare economică, la discuția și formarea căruia să ia parte elementele conducătoare cele mai autorizate ale Ardealului, ca oamenii politici — în primul rând, — preoții, învățătorii, conducătorii actuali ai băncilor și toți ceilalți luminători ai poporului, cari să găsească și mijloacele cele mai sigure, prin care acest program să poată fi imediat pus în practică”.

Este acum o ocazie, nu se poate mai potrivită, de a se satisface principiului indicat mai sus, care va duce la emanciparea economică a țărânilor noastre și la regenerarea clasei de mijloc naționale.

Veniți deci, frați comercianți români din toate părțile la congresul convocat pe ziua de 14 crt. în Sibiu! Iar publicul, care va participa la serbările „Asociațiunii” și la congresul bisericesc, să nu desconsidere chestia

de viață a comercianților noștri, ci să participe, pe cât se poate în număr complet, la congresul lor, contribuind cu sfatul la clarificarea situației și la luarea unor hotărâri realizabile și de folos incontestabil pentru comercianți și pentru progresul și prosperarea economiei noastre naționale.

Rezervele ascunse.

Asupra rezervelor latente ale societăților pe acții cetim în „Jogtudományi Közlöny” din peana lui Dr. S. Reichard un studiu mai lung, pe care-l redăm în părțile sale principale, fiind nu numai interesant, ci și instructiv

Legea comercială ungară — zice Dr. Reichard — nu îngăduie adunarea de rezerve latente. După §. 26 al legii comerciale, singuraticile părți de avere sunt a se trece în bilanț cu valoarea lor reală. Iar la societăți pe acții, § 199 cere, ca averea „să se considere la bilanț cu valoarea, ce corăspunde singuraticelor obiecte în ziua ultimă a anului de afaceri”. Ceea ce este de-adreptul în contradicție cu principiul de a aduna rezerve ascunse. Legea admite adunarea de rezerve ascunse numai în ce privește efectele, căci alinea a doua a §-lui 199 enunță apriat că: „efectele cotate la bursă se pot trece în bilanț cel mult cu cursul, pe care-l au în ziua ultimă a anului de gestiune”. Aceasta însă nu însemnează că ele pot fi considerate în bilanț cu orice curs redus, ci numai, că cursul maximal admis este cursul din ziua ultimă a anului de afaceri.

Deși litera legii nu o admite, adunarea de rezerve latente totuși a devenit un uz general în viața comercială. La societățile pe acții prețuirea părților de avere în bilanț sub valoarea lor reală este considerată ca o procedură corectă și o dovadă de soliditate. „Prețuirea redusă — zice Staub — este mândria societăților pe acții și direcțiunile nimic nu relevează cu mai multă plăcere în rapoartele lor anuale, decât faptul, că instrumentele, mașinile întreprinderii, etc. figurează în bilanț numai cu prețul de 1 Marcă.

În rapoartele anuale ale societăților pe acții mai fruntașe dela noi încă se accentuează în continuu, că ele dispun la singuraticii titluri de însemnate rezerve ascunse.

Praxa judecătorească a admis și ea, tacite, părerea dominantă în cercările comerciale și financiare asupra rezervelor ascunse. Dacă judecătorii ar considera de ilegală adunarea de rezerve ascunse, atunci ar trebui să pună în aplicare față de membrii direcțiunii dispozițiile §-lui 28 punct 3 al legii com. „fiindcă procedează ilegal la compunerea bilanțului” și să aplice din oficiu mijloace de retorsiune dacă observă din bilanț sau din raportul anual al direcțiunii, că societatea adună rezerve ascunse. Aceasta însă nicidecum nu s'a întâmplat, ci din contră dispozițiile §-lui 218

s'au aplicat numai dacă averea a fost prea sus pretuită și nu prea jos.

Faptul, că este îngăduită tacite adunarea de rezerve latente, firește, nu însemnează, că direcțiunea poate să prețuiască părțile de avere după bunul ei plac, cu prețuri exagerat de reduse. Căci prin aceasta se deschide calea la abuzuri și o astfel de prețuire redusă nu se poate pune într'o categorie cu o adunare rațională de rezerve latente. Acționarii de sine înțeles sunt în drept a atacă adunarea de rezerve latente, dacă aceasta întrece măsura statutară, și dreptul acesta al acționarilor la noi nu este legat de posesiunea unui anumit număr minimal de acții. Ce privește pe creditorii interesele acestora arareori sunt atinse prin rezervele latente. Iar când ar fi atinse de ex. în cazul când o parte a profitului societății ar aparține creditorului, atunci acesta după natura lucrului, poate considera din punctul de vedere al pretensiunii sale proprii, rezervele latente, ca rezerve adevărate și astfel să invalideze adunarea de rezerve latente pe cale civilă.

„Esechiana“, „Salvator“ și Consortes.

Intr'unul din numerii trecuți ai revistei noastre am arătat — pe baza informațiilor luate din foi străine — că tribunalul din Eszék a interzis activitatea asociațiilor de asigurare „Esechiana“ și „Salvator“ și că tribunalul din Timișoara încă stă pe picior de rășboiu cu asociațiunea „Bios“. La rândurile noastre a răspuns până astăzi numai asociațiunea „Salvator“ și anume prin filiala ei din Timișoara. Ea a declarat prin o notiță din „Românul“ că nu e adevărat că tribunalul i-ar fi oprit activitatea și că știrea relativ la aceasta a fost lansată prin o foaie de specialitate străină, contra căreia a pornit proces. Suntem și noi curioși de procesul acesta și așteptăm cu nerăbdare desfășurarea lui, firește într'u cât procesul „de fapt“ a și fost pornit. Și până atunci însă fie-ne ertat a reproduce astăzi o nouă dovadă despre felul, cum au lucrat aceste fericitoare societăți de asigurare. E vorba de scrisoarea unui asigurat, adresată și publicată în numărul dela 26 Septembrie a. c. al ziarului „Az Est“, scrisoare, care e de următorul cuprins:

„Onorată Redacție! Mă adresez Dv. cu rugarea pentru a Vă atrage atențiunea asupra reuniunii de ajutorare reciprocă din Eszék, care își adună membrii și în Ungaria cu mari promisiuni. Reuniunea s'a înființat la 1908 și adună cu promisiuni mari câștigul amar al sârmanului popor maghiar, pentrucă omul sărac se bucură dacă poate să lege cu bani eftini asigurări mari pe seama familiei. Imi permit să Vă alătur și o poliță ca să Vă dovedesc în ce mod înșală pe membrii reuniunii. Vine un agent și oferă o asigurare de 2000 de coroane pe lângă o taxă anuală de membru de 12 coroane și zice, că în grup sunt 600 de membrii și că dacă moare unul din acest grup, trebuie să se plătească în sensul statutelor pe lângă taxa de membru

încă opt coroane. Dacă în decursul timpului mor mai mulți membrii, atunci direcțiunea ordonează încassarea competențelor astfel, încât între o provocare și alta să fie cel puțin 14 zile. Aceasta va să zică că dacă în decursul acestui timp mor mai mulți, membrii rămași au să plătească numai odată. Direcțiunea reuniunii de ajutorare reciprocă din Eszék însă nu ține termenele de plată; membrul în decursul unei luni e lăsat în pace; în decursul lunii a doua însă capătă 3 și 4 avizuri de cazuri de moarte. Se întâmplă că în câteva luni un membru să plătească 8—10 cazuri de moarte. Dacă bieții membrii nu pot plăti, direcțiunea reuniunii îi exclude și astfel își perd banii. Dacă din contră plătesc, și atunci poate obveni cazul că nu capătă cele 2000 de coroane, pentrucă statutele îi dau direcțiunii posibilitatea ca chiar dacă membrul a plătit 900 de coroane, să nu trebuiască a replăti decât 200 de coroane. E datorința autorităților ca din punct de vedere al interesului public să scape poporul de asemenea înșelătorii. Publicul să fie precaut și să nu se lase sedus de promisiunile reuniunii. Că nu e ceva lucru de încredere a legă afaceri cu reuniunea de ajutorare reciprocă din Eszék dovedește și aceea că procuratura a deținut la 18 Iulie pe fostul director al Reuniunii, care încă este tot închis. În numele multor oameni păgubiți, cu distinsă stimă: Pataki Lajos, Budapesta, Dembinszky utza 36.*

Cum vedem publicul începe să se deștepte și este dureros că nu se dau publicității toate cazurile de asemenea fel. Plângeri în contra reuniunilor de calibrul „Esechianeii“ — căci de ea e vorba în scrisoarea de mai sus — sunt destule. Unele chiar și pe la advocați români. Din parte-ne nu voim să anticipăm nimic. Suntem însă siguri, că cu toată rectificarea dată de „Salvator“, filiala din Timișoara, o cercetare amănunțită prin legiști și oameni de specialitate nu va putea concluda altceva decât că aceste reuniuni nici ca fond, nici ca formă de afaceri nu au nici un titlu de existență. Atragem atențiunea fruntașilor noștri de pe sate, să fie cu băgare de samă, să sfătuiască poporul ca cel puțin înainte de a încheia afaceri cu astfel de reuniuni „model“ să ceară sfatul celor ce pricep mai bine lucrurile și să nu se lase amăgit și îmbătat de cap de agenți și alți interesați în provizii. Iar pe cei dela „Salvator“ îi rugăm — dacă nu e cu supărare — să ne spună și nouă când se va pertracta procesul contra foii străine, ca să-l putem urmări și noi. Va fi interesant și instructiv. — Dacă va fi să fie!

Bugetul Ungariei pe anul 1913.

	1913 K	plus față de 1912
I. Erogațiuni ordinare	1,771,781,426	141.402,930
„ extra-ordinare:		
a) Erog. transitorii	106.928,930	3.139 689
b) Investițiuni	244.043 840	75.516 579
Total	2,072.754,106	220,059,198

II. Percepțiuni ordinare	1,834.299,156	167.207,945
„ extra-ordinare	238.509,875	52.853,425
Total	2.072.809,031	220.061,370
III. Reasumare		
Totalul erogatiunilor	2.072.754,106	220.059,198
„ percepțiunilor	2.072.809,031	220.061,370
Excedent	54,835	2.172
IV. Bilanțul pozițiilor ordinare		
Erogatiuni	1.721.781,426	141.402.930
Percepțiuni	1.834.299,156	167.207,945
Excedent	112.517,730	25.805,015

Dela anul 1868 incoace budgetul Ungariei arată din 10 în 10 ani următoarele cifre:

La 1869 K 308 mil.; la 1879 K 512 mil.; la 1889 K 712 mil.; la 1899 K 1096 mil.; la 1904 mil. și K 2 mil. excedent, dispărând totodată cu începere dela acest an deficitul. La 1909 budgetul s'a cifrat cu K 1393 mil., în fine budgetul pe 1912 cu K 2072 mil.

DIN REUNIUNI.

O expoziție de vite. În secereta cea mare de propagandă și activitate sistematică pentru dezvoltarea și progresul agriculturii țaranului nostru îți cade bine când ai prilejul de a înregistra câte o dovadă faptică de lucrare în această direcție. Și cum expozițiile de vite sunt așa de rari la noi și cum ele au un rol de prima importanță pentru cultura rațională a vitelor și a bunăstării poporului, — relevăm cu mare bucurie, în șirele următoare, darea de seamă asupra *expoziției agricole* din acest an, aranjată de „*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului*“.

Ziua pentru ținerea acestei expoziții a fost fixată de comitetul reuniunii pe ziua de 8 Septembrie n. a. c. în comuna Sebeșul-de-sus (în apropierea Turnului roșu), având să participe cu vitele lor locuitorii comunelor: Avrig Brad, Porcești, Racovița, Sebeșul-de-jos și Sebeșul-de-sus. Expoziția însă nu s'a putut ține la această dată din cauza ploilor torențiale și a trebuit astfel să se amâne pe mai târziu. La cererea primăriei comunale din Sebeșul-de-sus s'a fixat noul termen pentru ziua de 22 Septembrie n. Din partea comitetului reuniunii agricole au participat la expoziție dnii: *Vic Tordășianu, Nicolae Iosif și Romul Simu*, însoțiți și de părintele *Ioan Moța*, prezidentul Reuniunii române economice dela Orăștie. Dar ploile continuând și în această zi, iar drumurile fiind stricate, nu au putut expune, în massă, decât locuitorii din comuna Sebeșul-de-sus și puținii din Racovița, celelalte 4 comune neavând nici reprezentanți la expoziție și neputând expune nici vite, ceea ce a fost, în tot cazul, în paguba expoziției și, nu mai puțin în paguba țaranilor noștri din numitele comune.

La orele 11 $\frac{1}{2}$ a. m. reprezentanții reuniunii agricole și publicul s'au prezentat la locul expoziției, unde se aflau expozanții cu vitele lor. Dl Tordășianu a arătat, pe scurt, celor prezenți scopul expoziției și dispozițiile luate de comitetul reuniunii în scopul examinării și premiării vitelor. Propune apoi să se facă constituirea juriului și completarea membrilor absenți cu alte persoane. Prezident a fost ales dl R. Simu, iar raportor dl N. Iosif. După aceste juriul a început examinarea

vitelor, în număr de 105 și 67 capete de oi, berbeci și noatine. Examinarea indeplinită, juriul s'a retras în cancelaria comună unde a stabilit lista celor de premiat. Imediat apoi juriul, expozanții și un număr mare de public bărbați și femei, au mers în biserică, unde prezidentul a arătat, în genere, cum și poporul nostru săteau trebuie să țină pas cu alte neamuri pe calea înaintării în învățatură, avere și moralitate. Dl N. Iosif ține apoi o instructivă prelegere, în limbaj popular, despre cultura vitelor, arătând ce e bun și ce e rău la noi, scoțând la iveală, pe baza celor experimentate la animalele expuse, cum ar trebui să se saneze relele existente. Dl Tordășianu arată cum și în ce direcții lucră Reuniunea agricolă sibiană și îndeamnă pe cei prezenți să intre în șirul membrilor reuniunii. Apoi se distribuie premiile, dându-se în total 27 premii pentru vaci, 32 pentru juneci și vitele, 1 pentru un tăurenciu și s'au premiaț 11 proprietari de oi. Suma totală a premiilor a fost de K 300.—. Afară de premii s'au mai distribuit celor prezenți un număr frumos de cărți din Biblioteca reuniunii agricole. S'a înscris un număr satisfăcător de membri la reuniune și prezidentul a spus cuvântul de încheiere.

După o lucrare continuă de peste 4 ore oaspeții străini și membrii primăriei și ai reprezentanței comunale au luat parte la un prânz comun dat de către domnul notar Ieronim Motoc și doamna, și la care s'au dat celor de față multe îndrumări folositoare.

De încheiere: dorim ca comuna Sebeșul-de-sus, care dispune acum de o biserică frumoasă, de școală nouă corespunzătoare și de o casă comună în toată regula, să profite de îndrumările ce i s'au dat cu ocazia expoziției de vite, (a XXI-a expoziție de vite aranjată de harnica reuniune sibiană), îmbunătățind soțul vitelor și, prin aceasta, ajungând la adevărată bunăstare, cătră care trebuie să stăruim toți din toate puterile.

Correspondentul.

ASIGURĂRI.

Lege nouă de asigurare. De mai bine de 16 ani se contemplează și se lucrează în cercurile de specialitate și în ministerele de resort proiectele unei noue legi de asigurări, fără însă să se ajungă la un rezultat pozitiv. După cum cetim însă acum în foile de specialitate, actualul guvern a terminat proiectul și ministrii de resort (cel de justiție și de comerț) îi vor și prezenta dietei încă în decursul lunii curente. În înțelesul noului proiect de lege se va înființa în scopul supravegherii societăților de asigurare un oficiu de stat special, pentru lucrările cărui sunt luați în considerare cei mai distinși matematicieni și bărbați de specialitate. Acest oficiu — presupunem — se va întocmi după modelul celui din Austria, unde funcționează deja de multă vreme. Sperăm că prin acest oficiu se va controla mai bine activitatea așa de liberală și îndrăzneță a atâtor pretinse „societăți de asigurare“.

Asigurările contra grindinei în anul acesta au eșit cât se poate de rău pentru societățile de asigurare. După cum vedem în foile de specialitate cele 11 societăți, cari s'au ocupat în anul curent cu astfel

de afaceri au emis 96,228 polițe cu un premiu de K 13.270,932— și pentru un capital asigurat de 468 milioane. Pagubele efective suferite prin grindină au fost însă de K 14.158,378, adică cu aproape un milion mai mare decât întreg incasso. Dacă pe lângă acest milion mai considerăm și spesele avute de societăți cu acvizitia, prețuirea pagubelor etc., spese care în cazul cel mai bun încă fac cam 25% al incasso-lui, paguba efectivă se urcă la peste 4 milioane coroane.

*

Cursuri de asigurări. Poate că nici o ramură a activității practice economice și financiare nu reclamă cunoștințe atât de multe și de diverse ca activitatea asigurătorilor. Un asigurător bun trebuie să aibă cunoștințe economice, de drept, tehnice, sociale, financiare și economice. Pentru a putea pregăti cât mai bine pe cei ce vor să se dedice carierei de asigurători, statele moderne au întocmit cursuri speciale, în care se predau toate acele materii de care se simte lipsă ca cineva să fie un bun „assureur”. Astfel de cursuri avem și în monarhia noastră. Unul la Viena în legătură cu academia de export și altul la Pesta în legătură cu academia comercială de acolo. Făcând o paralelă între aceste cursuri, revista „Biztosítási és közgazdasági lapok” constată, că cursul din Viena este neasemănat superior ca organizație și ca material de studiu cursului din Budapesta. Constatarea e adevărată. Pe când în Pesta se predau aproape numai cunoștințe matematice și de contabilitate, planul de studiu al cursului din Viena cuprinde toate ramurile de asigurări, tractate din punct de vedere administrativ, tehnic, juridic și matematic. Ar fi de dorit ca tinerii noștri de pe la școlile comerciale superioare să se decidă și pentru cursurile de asigurări.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 3 Octomvrie 1912.

Știrile alarmante despre izbucnirea războiului în Balcani au avut până acum puțină înrăurire asupra piețelor internaționale de bani. Întreg efectul se manifestă în faptul, că în locul ameliorării trecătoare despre care am amintit și noi în numărul nostru trecut, discontul arată pretutindeni tendință spre urcare. În Berlin a costat $4\frac{1}{4}\%$, în London $3\frac{13}{16}\%$ și în Paris $3\frac{1}{4}\%$.

În piața internă de bani a fost un ultimo foarte puternic. Conform sumarului ultim, situația Băncii Austro-Ungare este cu 30 Septemvrie cu K 200 mil., mai nefavorabilă, decât în săptămâna premergătoare și biletele supuse la dare s'au sporit la K 285 mil. Piețele principale de bani, Viena și Budapesta, în urma situației politice nesigure din Balcani preste tot n'au funcționat în ultimele zile, impunându-și toate băncile escontătoare cea mai mare rezervă în ce privește încheierea de transacții noue.

CRONICA.

Congresul comercianților români. Comisiunea de organizare a comercianților români a convocat congresul proiectat, pe ziua de 14 Octomvrie st. n. 1912, la orele 11 a. m. la Sibiu în sala festivă a Muzeului Asociațiunii, cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere de Aurel Popescu.
2. Constituirea biroului.
3. Raportul comisiei și dezbaterile lui.
4. Istoricul comerțului și dezvoltarea lui, de Victor Onițiu.
5. Însemnătatea organizării comercianților la noi, de Nicolae Bratu.
6. Eventuale propuneri și dezbaterile lor.

Comisiunea roagă cu insistență pe comercianții români să ia parte la congres, avizându-o despre aceasta pe o carte postală cel mai tâziu până în 10 Octomvrie st. n.

*

Cassa de păstrare postală în 1911. Zilele acestea a apărut raportul casei de păstrare postale pe anul de gestiune 1911, din care se poate constata dezvoltarea rapidă a acestei instituții.

Bilanțul „Casei de păstrare postală” pe 1911 se încheie cu un profit de K 2.600,719 față de K 2.426.687 în 1910. Totalul activelor se cifrează cu K 9.551,683 față de K 8.419,051 în 1910; iar al pasivelor cu K 6.950,963 față de K 5.992,363 în 1910. Partea cea mai mare a venitului, circa K 1.440.000 l-au dat afacerile cu cec. Profitul la depuneri e K 1.003,227, iar fondul de rezervă s'a dotat cu 167,025 cor.

Depunerile s'au urcat cu K 8.668,674, ajungând astfel la considerabila sumă de de K 116.521,452, care se împarte între 823.251 de deponenți. Depuneri până la K 10 sunt 224,414, de la K 10—20 sunt 99.072, așa dară partea cea mai mare a deponenților sunt cu câte K 10—20.

Circulațiunea totală a cecurilor în 1911 e de K 9.000,000. Starea depunerilor prin cec e aproape K 127 mil. Creșterea față de 1910 e aproape K 28 milioane.

Sistemul de Clearing ia proporții tot mai considerabile. Din numărul de 22603 al proprietarilor de conturi-cec 16,284, adică 72% participă și la circulația de Clearing.

Hârtii de valoare a cumpărat „Cassa de păstrare postală” pentru clienții ei în valoare de K 5.934,212 (în 1919 K 4.916.000) din care sumă au rămas în depozit la institut K 1.594,942, iar restul de K 4.369,270 s'a trimis clienților în natură.

Sumar.

Primul congres al comercianților români din Ungaria. — Rezervele ascunse. — „Esechiana”, „Salvator” și Consortes. — Bugetul Ungariei pe anul 1913. — Din reuniuni: O expoziție de vite. — Asigurări. — Revista financiară: Situațiunea. — Cronică: Congresul comercianților români, Cassa de păstrare postală în 1911.

„CODREANA“

institut de credit și economii soc. pe acții în Băsești.

CONCURS.

„Codreana“ inst. de credit și econ. în Băsești prin aceasta publică concurs pentru ocuparea postului a) de **contabil**.

1. Salarul se fixează în K. 1800.— anual, reținut de cuartr K. 360 și tantiemă statutară. 2). Concurenții au să dovedească absolvirea școlii comerciale superioară, și că au praxă de bancă ca se poată conduce independent toate agendele contabilității. 3). Că posed perfect limba română, maghiară și în parte și cea germană. 4). Că sunt liberi de serviciul militar activ. 5.) Cei cu praxă mai mare vor fi preferiți. 6). Postul are să-l ocupe imediat după alegere. 7). Rugărilor de concurs instruite cu documentele necesare să le înainteze cel mult până în 15 Octomvrie a. c.; b) de **practicant**.

1. Salarul se fixează în K. 1000.— anual
2. Cei cu praxă vor fi preferiți.
3. Postul e de ocupat îndată după alegere.
4. Aleșii după serviciul de un an vor fi definitivati dacă vor corăspunde întru toate.

Băsești, la 26 Septembrie 1912.

2-2

 *Direcțiunea.***„DETUNATA“**

institut de credit și de econ. soc pe acții în Bucium.

CONCURS.

Directiunea institutului de credit și economii, societate pe acții în Bucium „DETUNATA“ publică concurs pentru ocuparea postului de **contabil II** cu termin până la 15 Octomvrie st n a. c. Doritorii de a ocupa acest post au să dovedească că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate.

Cei cu praxă sunt preferiți. Salar anual K 1400, tantiema statutară și alte beneficii, precum și cuincuenale de 10%.

Cel ales are a-și ocupa postul imediat. După un an de probă, dacă corăspunde, va fi definitivat

2-2

 *Direcțiunea.***Banca Austro-Ungară**

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.
prof. de științe comere.

Se poate comandă dela administrația »*Revistei Economice*«, cu prețul de 1 coroană.

„ALBINA“, inst. de cred și econ., în Sibiiu.**A XVI-a tragere la sorți publică**

a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit și de econ. „Albina“* a urmat în 30 Septembrie 1912 în prezența domnului notar public regesc *Gavrul Zăgoni* a doi membri din direcțiunea și doi membri ai comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras în valoare totală de *coroane 158 000* următorii numeri:

à K. 500 Nr.: 6, 77, 121, 139, 144, 157, 166, 205, 241, 270, 287, 305, 330, 390, 399, 405, 461, 487.

à K. 1000 Nr.: 38, 43, 99, 105, 131, 144, 176, 291, 303, 304, 332, 348, 355, 380, 384, 412, 423, 468, 470, 484, 486, 502, 549, 573, 579, 638, 647, 652, 713, 724, 733, 741, 742.

à K 2000 Nr.: 86, 122, 132, 186, 211, 251, 271, 275, 277, 301, 317, 343, 369, 391, 428, 458, 494, 495, 538, 554, 569, 698, 710, 775, 807, 811, 840, 874, 927, 972, 992, 1005, 1055, 1091, 1177, 1219, 1248, 1256, 1352, 1440, 1444, 1477, 1492, 1493, 1497, 1538, 1546, 1562, 1628, 1638, 1698, 1703, 1920, 1939, 1972, 1985, 1987.

Cu începere dela 1 Aprilie 1913 aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului în Sibiiu*, la Filialele sale în *Brașov, Elisabetopol, Lugoș, Mediaș și Murăș Oșorheiu*, la *K. k. priv. Bank & Wechselstub-Actien Gesellschaft „Mercur“*, și la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsel-Bank* și la *Pester Ungarische Commercial-Bank în Budapesta*, precum și la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe în Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpăra și mai înainte oricând prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Aprilie 1913 înceată interesele lor mai departe și cupoanele de interese scadente mai târziu dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare ieșite la sorți la tragerile de mai înainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à K 500 Nr.: 193, 337, 344, 415 (din 1908).

à K 1000 Nr.: 5, 86 (din 1906), 296 (din 1909), 397 (din 1907), 401 (din 1905), 440, 487, 555 (din 1910), 658, 686.

à K 2000 Nr.: 53, 198 (din 1910), 542, 579, 585 (din 1905), 672 (din 1906), 678 (din 1909), 890, 932, 1122 (din 1908), 1193 (din 1910), 1208 (din 1909), 1322 (din 1907), 1338, 1408 (din 1907), 1442.

Sibiiu, în 30 Sept. 1912.

 Direcțiunea.